

FOR

Kongsberg kommune

Valg 2019

NB

Dette er en uferdig videreutviklet versjon av ROSanalyse vedtatt januar 2015

Den er under aktiv redigering og skal legges fram for endelig godkjenning i valgstyrets januarmøte 2019

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

FORORD

Risikoanalyse med beskrivelse av sannsynlighet, konsekvens og tiltak for uønskede hendelser.

Analysen ble gjennomgått som oppfølging av evaluering etter stortingsvalget 2013 og vedtatt som Valgstyrets ROS analyse for valg i Valgstyrets møte 29/1 2015

Revidering

Revideres i forkant av offentlige valg, senest januar i valgåret for kommunestyre- og fylkestingsvalg

Kongsberg 29. jan 2015

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Analysen bygger på sannsynlighet for at en situasjon oppstår og konsekvensen av at en situasjon oppstår. Den skal i tillegg skissere tiltak for å redusere alvorlige konsekvenser

Vurdering av sannsynlighet for uønsket hendelse er delt i:

1. Lite sannsynlig/ kjente tilfeller : Har ikke hatt tilfeller, men har hørt om tilsvarende i andre kommuner
2. Mindre sannsynlig/ kjenner noen lokale tilfeller: har hatt 1-2 tilfeller i løpet av siste 5 valg
3. Sannsynlig/ flere enkelttilfeller: skjer årlig Kjenner til tilfeller siste 2 valg
4. Meget sannsynlig: Skjedd i løpet av siste fem valg
5. Svært sannsynlig: Skjedd lokalt ved hvert valg

Vurdering av konsekvens av uønskede hendelser er delt i:

1. Ubetydelig/ ufarlig: Ingen konsekvens for valggjennomføring eller resultat
2. Mindre alvorlig/ en viss fare: Kan medføre forsinkelser i valggjennomføring
3. Alvorlig: Gir grunnlag for formell klage og klagebehandling.
4. Kritisk: Kan føre til feil resultat eller gjennomføring som er i strid med lovverk . Kan føre til krav om omvalg.
5. Svært alvorlig/ katastrofalt: Valgprosess kan ikke gjennomføres eller er ikke i tråd med absolutte lovkrav. Valg vil bli kjent ugyldig og føre til omvalg.

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

- For å måle behovet for tiltak ganges sannsynlighet med konsekvens. Sum gir føringer for videre agering
- Rødt indikerer uakseptabel risiko. Tiltak må iverksettes for å avverge eller ha alternativer ved hendelse
- Gult indikerer akseptabel risiko men tiltak må vurderes for å reduserer risikoen eller
- Grønt indikerer liten eller ingen risiko, tiltak vurderes ut fra kost/nytte

Konsekvens:/ Sannsynlighet:	1. Ubetydelig	2. Mindre alvorlig	3 alvorlig/bør unngås	4 Kritisk/Må unngås	5. Ikke akseptabelt/katastrofe
5. Svært sannsynlig	5	10	15	20	25
4. Meget sannsynlig	4	8	12	16	20
3. Sannsynlig	3	6	9	12	15
2. Mindre sannsynlig	2	4	6	8	10
1. Lite sannsynlig	1	2	3	4	5

Figur 3.3. Risikomatrixe gir en kvantifiserbar og visuell fremstilling av risiko- og sårbarhetsanalyse.

Sjekkliste valg

Senest 31. januar i valgåret settes opp egen sjekkliste for valg, hvor en angir og kvitterer ut

Hvilke lokaler som skal brukes når, og er lokalene universelt utformet og tilpasset

Hva slags datateknisk utstyr som kreves når

Er det stabilt nettverk der

Hva slags Valgteknisk utstyr som kreves når (stempler/kontorrekvisita/plakater/infomateriell/stemmesedler/div konvolutter)

Utstyrsliste til tidlig/forhåndstemming, hva har vi, og hva må skaffes

Utstyrsliste Valgting hva har vi, og hva må skaffes

Hvor stor minimumsbemanning på hvilket sted /tidligstemming/forhåndstemming/valgting

Dato for og krav til opplæring

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Kretsinn delinger og manntall

Kongsberg har pr 1/32019, 7 stemmekretser.

01 Jondalen - stemmested Jondalen skole

03 Kongsberg by - stemmested Kongsberg rådhus

10 Kongsgårdmoen/Berg - stemmested Kongsgårdmoen skole

11 Hvittingfoss - stemmested Vittingen samfunnshus

13 Efteløt - stemmested Efteløt skole

18 Gamlegrendåsen - Stemmested Gamlegrendåsen skole

Endring av kretsinn deling må meldes departementet innen 31. mars valgåret (i praksis melding via GeoDataseksjonen, som forvalter kretsinn delinger i Kongsberg. Innmeldingsfrist til GeoData setes til 1. mars i valgåret.

Skjæringspunkt for manntall er 30. juni i valgåret. Velger må være registrert bosatt i kommunen innen den dato.

Hendelse/ situasjon	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Kommentar/ Tiltak	Ansvarlig
Uhensiktsmessig kretsinn deling	1	3	3	Kan gi skjev belastning på valgsteder, og evt kødannelser Vurderes og revideres før 1. februar i valgår. Endringer meldes GeoDataseksjonen innen 1. mars Motvirkes med innføring av XIM	Valgstyret/ Adm. valgansvarlig
Velger ikke manntallsført pr 1. juli	3	3	9	Velger utenlandsboende siste 10 år. Søker seg inn i manntall innen valgdag Velger manntallsført annen kommune. Overføres hvis dokumentert feil, Henvises dit hvis ikke meldt flytting	Adm. valgansvarlig Valgstyret Velger
Velger manntallsført i feil krets	3	1	3	Manntall m/ kretstilhørighet legges ut til gjennomsyn. Velger er selv ansvarlig for korrigerings. Bruk av XIM reduserer til konsekvens 1	Valgstyret/ Adm. Valgansvarlig Velger
Velger dobbeltregistrert	1	4	4	Manntallstilhørighet må sjekkes ved evt. flytting	Adm. valgansvarlig

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Behandling av Listeforslag

Valgloven regulerer krav til listeforslag ved stortings- fylkestings- og kommunestyrevalg. Valgstyret i den enkelte kommune skal godkjenne listeforslag ved kommunestyrevalg i god nok tid til at en kan trykke valgsedler før forhåndstemming starter. Godkjenning krever kontroll av listen opp mot foreløpig manntall

I Kongsberg settes frist for godkjenning 20. mai.

Hendelse/ situasjon	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Kommentar/ Tiltak	Ansvarlig
Oversitting av innleveringsfrist. 31. mars kl. 12.00	1	5	5	Listen blir ikke godkjent. Informere tydelig om frister, evt. Etterlys manglende forventede lister senest 23/3	Forslagstiller Valgstyret / Adm. ansvarlig
Ikke nok kandidater på listen (I Kongsberg minst 7, maksimalt 35)	1	3	3	Kan suppleres før endelig godkjenning. Alt. Ikke godkjent	Forslagstiller Adm. Valgansvarlig Valgstyret
Ikke nok underskrifter på listen To styremedl. For «øvrige forslag» 300	1	5	5	Kan suppleres før endelig godkjenning. Alt. Ikke godkjent	Forslagstiller Adm. Valgansvarlig Valgstyret
Kandidater ikke manntalsført i kommunen	2	3	6	Tillitsvalgte må kontaktes Kandidat må skiftes ut/strykes før endelig godkjenning av liste. Evt. Gi skriftlig erklæring mht. bostedsadresse på valgdagen.	Forslagstiller Adm. Valgansvarlig Valgstyret
Klager fra kandidater med legitim klagegrunn	2	3	6	Kandidater må tilskrives med varsel om oppføring, og rettigheter i forhold til å reservere seg. Inkl. frist for klage	Listekandidater Adm. Valgansvarlig Valgstyret

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Endringer som følge av klager fra kandidater	3	3	6	Tillitsvalgte må kontaktes Kandidat må skiftes ut/strykes før endelig godkjenning av liste	Adm. Valgansvarlig Valgstyret
--	---	---	---	---	--------------------------------------

Produksjon av stemmesedler

Valgstyret har ansvar for produksjon av stemmesedler ved kommunestyrevalg.

KMD organiserer utlysning på trykkeavtale som kommunen kan koble seg på. Kommunen er ansvarlig for å sende listeforslag inn til trykkeriet innen de fastsatte frister.

Hendelse/situasjon	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Kommentar/ Tiltak	Ansvarlig
Stemmesedler ikke ferdig trykket til forhåndstemming	2	5	10	Må sikre nødvendige avtaler i god tid Rutine for etterspøring når 10/8 nærmer seg	Valgstyret Adm. Valgansvarlig
Endringer som følge av klage fra oppførte kandidater etter godkjenning.	2	4	8	Kan ikke endres. Eventuelt fritas av nyvalgt kommunestyre/Fylkesting	Valgstyret Adm. Valgansvarlig
Kandidatnavn feilskrevet	2	3	6	Kontroll ved innlevering-Avsjekking med manntall. Grundig forhåndskorrektur	Valgstyret Adm. Valgansvarlig
Kandidat ikke valgbar etter godkjente lister	2	3	6	Kan ikke endres. Må hensyntas i valgoppgjør	

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Datasikkerhet.

Ferdigstilles Versjon januar 2019

Hendelse/ situasjon	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Kommentar/ Tiltak	Ansvarlig

Forhåndstemmeperioden

Forhåndstemmeperioden er fra 1. juli (Tidligstemmer) til siste fredag før valgting.

Fra og med 1. juli tas tidligstemmer imot på innbyggerkontakten på Rådhuset.

Fra og med 10. august (ordinært forhåndstemmemottak) rigges eget forhåndstemmemottak på rådhuset, med lørdagsåpent tre siste lørdager i perioden Siste to uker av perioden rigges forhåndstemmemottak på Vittingen bibliotekfilial og Biblioteket på Krona.

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Tidligstemming 1. juli Manglende kompetent personel for mottak	2	3	6	Sørg for grundig opplæring	Valg adm
Tidligstemming 1. juli Ikke tilgjengelige felles stemmesedler/Forsinkelser i trykking	1	3	3	Blir sendt fra VD Etterlyses senest 20. juni. Eventuelt informere om/bruke blanke ark	Valg adm
Lokale for tidligstemming er tilgjengelige og funksjonelle for mennesker med nedsatt funksjonsevne					
Ordinær stemmeperiode Lokalet ikke klart 10. aug.	1	2	2	Sørg for booking av rom i god tid	

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Ikke godkjente / opplærte medarbeidere	1	3	3	Mottakere av FH stemmer skal være valgt av valgstyret. Sørge for god opplæring	Valgstyret Adm. ansvarlig
Mangler partimessige stemmesedler	1	3	3	Etterlyse evt manglende stemmesedler senest 1. aug. Evt bruke felleslister	Valgstyret Adm. ansvarlig
Mangle stempel som angir «forhåndstemme»	1	4	4	Forhåndstemmer skal stemples forhånd. Sjekke stempel i god tid før valg. «Se sjekklister for valg»	
Lokalene er tilgjengelige og funksjonelle for mennesker med nedsatt funksjonsevne					

Valglokaler

Valgstyret har ansvar for å etablere funksjonelle valglokaler ved forhåndstemming og valgting. Rådmannen v/Administrativt ansvarlig valg har det praktiske ansvaret for etablering

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Valglokale er ikke ferdig rigget Utstyr mangler ved åpning	2	5	10	Alle lokaler kontrolleres. Utstyr utleveres mot kvittert sjekklister	Valgansvarlig/Stemmestyrets leder
Brann eller annen skade som gjør avtalt lokale ubrukelig	2	5	10	Avtalt erstatningslokale ved god tid, eller bruk annet eksisterende hvis hendelsen skjer på valgdagen. Organiser om nødvendig transporttilbud	Valgansvarlig/Valgstyre
Strømbrydd eller liknende	2	4	8	Ha tilgang til erstatningslys Manuelle rutiner for	Stemmestyre Adm. valgansvarlig

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

				registrering av stemmegivinger/ Vurdere flytting til annet lokale Organiser om nødvendig transporttilbud av velgere	
Naturskade eller annen skade som gjør det umulig å komme fram til stemmested	2	5	10	Som over	Valgansvarlig/Valgstyre
Akutt Skade på bygning eller omgivelser som gjør det midlertidig ikke tilgjengelig for bevegelseshemmede	2	5	10	Ha nødvendige rutiner for mottak av stemme utenfor valglokalet Organiser om nødvendig transporttilbud til annet stemmested	Stemmestyret

Utstyr i valglokalet

Valgstyret har det formelle ansvaret for funksjonelle valglokaler ved forhåndstemming og valgting. Rådmannen v/Administrativt ansvarlig valg har det praktiske ansvaret for etablering og utstyr

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Valgmanntall ikke ankommet kommunen	1	5	10	Bruker XIM Hentes i EVA	Valgansvarlig/ Stemmestyret
For lite stemmeurner og godkjente valgavlukker i kommunen	1	3	3	Kontrolleres i god tid. Erstatningstutstyr bestilles Tilgjengelig utstyr må spres, Blir kø	Valgansvarlig/ Stemmestyret
Manglende stemmesedler,	2	5	10	Detaljert kvitteringsliste for alt nødvendig utstyr Ha reservelager sentralt og lokalt	Valgansv/ Stemmetyret

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Mangler Omslagskonvolutter, særskilt omslag	2	2	4	Detaljert kvitteringsliste for alt nødvendig utstyrHa reservelager sentralt og lokalt	Valgansv/ Stemmetyret
Manglende Stemmeurner	2	3	6	Detaljert kvitteringsliste for alt nødvendig utstyrHa reservelager sentralt og lokalt	Valgansv/ Stemmetyret
Manglende / ødelagte kulepenner	1	3	3	Ha erstatningsutstyr sentralt	Valgansvarlig/ Stemmestyret
Ødelagt stemmeavlukke	1	3	3	Ha erstatningsutsyr sentralt	Valgansvarlig/ Stemmestyret

Øvrige forhold på/rundt stemmestedet/Stemmegeving

Forhåndstemming og Valgting skal gjennomføres på korrekt og verdig måte. Valgstyret, stemmestyre og valgfunksjonærer er kollektivt ansvarlig for at dette skjer. Møtende velger har rett til å avgi stemme så lenge velger kan legitimere seg.

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Velgere ikke oppført i manntall	5	1	5	Får stemme. Føres i særskilt omslag. Forkastes	Stemmestyret. Valgstyret
«Vanskelige velgere»	2	3	6	Være imøtekommende. Sette klare grenser for akseptabel oppførsel. Settes i kontakt med stemmestyrets leder, evt. Adm. Valgansvarlig. I siste instans Valgstyrets leder.	Stemmestyrets leder/ Adm. valgansvarlig
«Aksjoner mot partiers	2	4	8	Kontinuerlig kontroll av stemmeavlukker	Stemmestyret

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

stemmesedler/Tømming av valgavlukker»					
Truende personer	1	5	5	Stemmestyrets leder kontaktes. Politiet kontaktes	Stemmestyret
Family voting	4	3	12	Kontinuerlig rettleiding av velgere ved valgavlukker	Stemmestyret.

Personell v/ Valg-gjennomføring

Valgstyret er ansvarlig for bemanning av valglokaler ved forhåndstemming og valgting. Administrasjonen engasjerer det nødvendige antall valgfunksjonærer. Valgstyret velger stemmestyre på minst 3. personer til hver valgkrets.

Hendelse/ situasjon	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Kommentar/ Tiltak	Ansvarlig
Valgansvarlig blir borte/syk	2	4	8	Ha avtalt stedfortreder med overlappende kompetanse	Valgstyre Valgansvarlig
Utilstrekkelig antall valgfunksjonærer ved forhåndstemming	2	3	6	Blir kødannelser Rekrutter tidlig, skriv avtale Ha reservemanskaper	Valgansvarlig
Utilstrekkelig antall valgfunksjonærer ved valgting inkl. optelling	2	3	6	Blir kødannelser Ha reservemanskaper/Flytt fra ett lokale til ett annet	Valgansvarlig
Uegnede valgfunksjonærer	3	4	12	Frustrerte velgere	Valgansvarlig/ stemmestyrets

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

				Ha fullmakt til å «avskjedige»	leder
Ufullstendig stemmestyre på valgdagen (min. 3)	3	4	12	Ikke i tråd med lovverk. Valgstyrets leder har fullmakt til å supplere ved behov	Valgansv/Valgstyrets leder
Valgstyrets leder blir borte	2	5	10	Nestleder utpekes/Varaordfører	Valgstyret

Figur 3.4. Risikomatrix for nåsituasjonen.

Opptelling / Kandidatkåring

Opptelling og kandidatføring skal skje snarest mulig etter valglokales stenging på valgtingsdagen.

Hensynet til orden og korrekt resultat skal alltid veie tyngre en behovet for medias tilgang til resultat. Dert skal uansett presiseres om det er «foreløpig» eller «endelig» resultat

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Avvik «kryss» avgitte stemmer og stemplede stemmesedler i urna For mange kryss	3	2	6	Avhenger av årsak. Flere kryss en sedler kan være OK.	Stemmestyret
Avvik «kryss» avgitte stemmer og stemplede stemmesedler i urna For mange	3	4	12	Avhenger av årsak. Manglende registrering/avkryssing er eneste godkjente forklaring	Stemmestyret

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

stemmesedler					
Feil utfylt stemmestyreprotokoll	1	5	5	Opplæring av stemmestyre. Kontroll av protokoll før godkjenning	Valgstyret/Adm. ansvarlig
Feilaktig kasting av avgitte, gyldige stemmesedler	1	5	5	Opplæring stemmestyre. Orden og system ved oppstart opptelling Papirsøppel kases ikke før avsluttet Vagstyrets møtebok	Valgstyre/ Stemmestyre
Tap av stemmesedler/ Ulykke under trsp fra stemmested til sentralt opptelling	1	5	5	Minst to fra stemmestedet skal delta i trsp. Vurdere videre transport fra evt. Ulykkested. Tilrettelegge for ny stemmegiving hvis stemmesedler er ødelagt	Valgstyret / Stemmestyret
Tap av stemmestyreprotokoll/ Ulykke under trsp fra stemmested til sentralt opptelling	1	5	6	Blir overført elektronisk. Papirkopi på stemmested Produsere ny protokoll basert på denne	Stemmestyret
Manuell opptelling. Svikt og manglende oversikt	1	5	5	God orden og organisering/ God opplæring.	Stemmestyret / adm. valgansvarlig
Elektronisk opptelling. Svikt i teknisk utstyr	2	5	10	Grundig testing av utstyr i forkant, opplæring og feilsøking. Ha tilgjengelig ekstrautstyr	Adm. valgansvarlig
Elektronisk utstyr, feil v/ manuell bekreftelse av usikkert navn/liste	2	5	10	God opplæring. Rullering av arbeidsoppgaver med valgfunksjonærer	Adm. valgansvarlig

Informasjon/Presse-Media

Hendelse	Sannsynlig	Konsekvens	Risiko	Tiltak	Ansvarlig
Feil-informasjon	2	1-5	5-10	Ha gode relasjoner-Sørge for god informasjonsflyt til media. Ha avtalt hvem som uttaler seg i forskjellige situasjoner	Adm. Ansvarlig/ Valgstyrets leder
Ved krise Pågående henvendelser fra Media med	1	1-5	1-5	Kjenn plan for kriseinformasjon	Adm. ansvarlig Valgstyrets leder

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

svikt i Innrapportering av valgresultat	2	5	10	God opplæring og testing. Ha kontaktpunkt klart mot EVA support	Adm. Ansvarlig/opptellingsansvarlig Valgstyret
---	---	---	----	---	--